

of an independent Croatian state, with an emphasis on Croatian-Serbian relations and on Greater Serbian expansionist programme that was partially founded on Karadžić's motto "Serbs everywhere", built around the non-scientific premise about the exclusive Serbianness of the Štokavian dialect.

Keywords: Josip Šentija, Croatian language, Yugoslav linguistic unitarism, language policy, Radio Zagreb, Declaration on the Name and Status of the Croatian Literary Language, Croatian Spring, Lexicographic Institute, Miroslav Krleža, General encyclopaedia, Encyclopaedia of Yugoslavia

PITANJA I ODGOVORI

KRUŽNO GOSPODARSTVO I ULANČANI BLOKOVI

Urednik je primio poziv na konferenciju za medije, uoči E-foruma *Blockchain tehnologija za cirkularnu ekonomiju – Gospodarski izazov, prilika za Hrvatsku*. Tek djelomično upoznat s tehnikom, posebno informatikom, kao dijelom tehnike, zamolio je za pomoć u objašnjavanju naziva *blockchain* i *cirkularna ekonomija*. Naime, svjestan je da je u međuvremenu sve postala tehnologija, prvenstveno pod utjecajem informatičara. U engleskom su tehnološke tvrtke one koje se bave informatikom, programima i izvedenicama, ali i proizvodnjom ili organizacijom proizvodnje sredstva djelovanja, računala.

U sastavljanju odgovora vodilo se računa o mislima jednog od najvećih hrvatskih jezikoslovaca 20. stoljeća. To je suvremeni borac za gledište da je potrebno nazivlje na hrvatskom jeziku, prof. Bulesú László. Za toga glasovitog tvorca riječi *oporaba*, akademik Stjepan Babić rekao je „hrvatski Šulek naših dana“. Taj hrvatski jezikoslovac, prevoditelj i informatolog, koji je govorio 40 jezika, započeo je studirati elektrotehniku, bio je poznat kao veliki borac protiv tuđica (posebice anglicizama i balkanskih riječi) u hrvatskome jeziku. Valja pridodati još jednu temeljnu misao, a ta je da strukovno naziva-

nje moraju stvarati stručnjaci, a jezikoslovci trebaju provjeravati opravdanost predložene rješenja.

Cirkularna ekonomija pravopisno je i izgovorno hrvatskomu jeziku prilagođen engleski naziv. No, u hrvatskom jeziku moguće je *cirkularna*, zamijeniti s *kružna*. *Economy*, ako se prevede s ekonomija, znači znanost. *Economy* ima još neka značenja, a jedno je od njih privreda. Privreda je devedesetih u Hrvatskoj pretvorena u gospodarstvo. Ispravni prijevod je dakle *kružno gospodarstvo*.

Što je *blockchain*? Za rješenje prijevoda poslužili su internetski izvori i suradnja s jezikoslovcima. Za englesku riječ *blockchain* postoje tri moguća naziva. *Lanac blokova* (najčešće), *ulančani blokovi* ili *lančani blokovi*. Na temelju mišljenja jezikoslovaca, najbolje je rješenje ulančani blokovi, blokovi koji su povezani u lanac. Ulančani blokovi su informacijski sustav pohrane podataka, baza podataka, podatkar, koji čine manje baze, međusobno digitalno povezane, blokovi. Svrha im je otežati ili onemogućiti promjenu, hakiranje ili varanje blokova. To je u osnovi digitalna knjiga transakcija koja se umnožava i raspodjeljuje duž mreže računalnih sustava.

S navedenim rješenjem upoznalo se stručnjake, sazivače Foruma. Odgovor je glasio: „Stručnjaci nemaju vremena baviti se s

tim finesama, vremenom će se te nakaradne izraze prilagoditi hrvatskom jeziku. To je zadatak jezikoslovaca“. Ponavlja se potpuno pogrješan pristup! Strukovno nazivlje moraju stvarati stručnjaci, jezikoslovci samo odobravati je li rješenje jezično ispravno. Kada jednom neki strani naziv uđe u svakodnevni jezik, nema povratka. Bezbroj je takvih primjera. U novije vrijeme sve je postalo *set*, primjerice, *set mjera*. Postoji teorija skupova, a ne *setova*, dakle donosi se *skup mjera*.

Zaključak. Što ih šira javnost ne razumije, stručnjake se ne tiče. Oni pišu radove samo na engleskom, jer se tekstovi na hrvatskom ne priznaju. Čini se da hrvatski znanstvenici, uz pomoć *struktura* postaju grobari najvažnije sastavnice identiteta osobnosti, hrvatskoga jezika.

Igor Čatić, icatic@fsb.hr

<https://doi.org/10.22210/jezik.2021.68.03>

OSVRTI

PROMJENOM MJESTA PRIBROJNIKA, NE MIJENJA SE ZBROJ

U izmijenjenom i dopunjenom Pravopisu srpskoga jezika iz 2015. godine Mitra Pešikana, Jovana Jerkovića i Mate Pižurice, koji je objavljen u Matici srpskoj u Novom Sadu u recenziji Ivana Klajna i Drage Čupića, susrećemo dvije inačice pisanja imena nacionalnoga jezika: „srpskohrvatski (hrvatskosrpski)“ i „srpsko-hrvatski (hrvatsko-srpski)“. U Pravopisu je navedena i objasnidba tomu imenovanju: „srpskohrvatski (hrvatskosrpski) kad se odnosi na zajednički jezik odn. jezičku zajednicu (istor.); srpsko-hrvatski (hrvatsko-srpski), kad se odnosi na savr. stanje“ (str. 459.) i „hrvatsko-srpski (odnosi ili jezik sa savr. statusom u stručno-naučnom lingv. tekstovima i sl.), hrvatskosrpski (ist. za knj. jezik, up. srpsko-hrvatski“ (str. 492.). U Pravopisu možemo također pročitati sljedeću napomenu: „S obzirom na nove realnosti (od 90-ih godina minolog veka naovamo), kada to specifične okolnosti zahtevaju (stručno-naučne pre svega), treba pisati polusloženički stručno-naučni termin srpsko-hrvatski/hrvatsko-srpski jezik“ (str.

86.). U Pravopisu naravno nalazimo i naziv *srpski jezik* (str. 459.), ali nema naziva *hrvatski jezik*, a tim više *bošnjački (bosanski)* ili *crnogorski*. Prema tomu, znači da postoje dva jezika, jedan je službeni i javni, a drugi je strukovni (stručni) – djelomice za Hrvate i vjerojatno za sve ostale narode ili jedan i jedinstveni za sve s različitom javnom i stilskom porabom. Nije sasvim jasno čime se prijašnja složenica *srpskohrvatski/hrvatskosrpski* razlikuje od polusloženicice *srpsko-hrvatski/hrvatsko-srpski*? Odgovor djelomice nalazimo u zaključcima okrugloga stola srpskih intelektualaca koji je održan krajem 2014. god. u Kulturnom centru Novoga Sada pod naslovom: „Šezdeset godina nakon Novosadskog dogovora: srpska jezička politika danas“. Nakon rasprave usvojeni su, između ostaloga, i ovi zaključci:

„1 a) termin srpskohrvatski nije lingvistički utemeljen – on predstavlja preimenovani srpski jezik i u srbistici ga treba zadržati samo u podsećanju na vreme dominacije političkih nad lingvističkim kriterijumima“

„2. a) srpski jezički i kulturni prostor je nedeljiv, iz čega proističe da je sva štokavska književnost književnost srpskog jezika.“ (<https://stanjestvari.com/2014/12/14>).